

DIPOTSO LE DIKARABO TSA BENG BA MESEBETSI TSA KIMOLLO YA LEKGETHO YA COVID-19

Nomoro	Potso le Karabo
1	<p>P: Ebe Kimollo e teng ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa Beng ba mesebetsi ke efe? K: Ka la 21 Mmesa 2020 Mopresidente Ramaphosa o tsebisitse mehato ya tlatsetso ho thusa beng ba mesebetsi ho fana ka botsitso ba tsa ditjhelete ho basebetsi ba bona. O mong wa mehato ena o akaretsa ho fanyehwa ha sekoloto sa 35% sa PAYE ya kgwedi ka nngwe se kolotuwang SARS dikgweding tsa Mmesa, Motsheanong, Phuptjane le Phupu. Hodima moo, SARS e keke ya fana ka kotlo efe kapa efe kapa tswala hodima bokaalo bona bo fanyehilweng ba PAYE. Sena se bolela hore beng ba mesebetsi ba ntse ba lokela ho lefa 65% e setseng ka mokgwa wa tlwaelo.</p> <p>Beng ba mesebetsi ba sebedisang kimollo ena ya lekgetho ba lokela ho boela ba lefa paloyohle ena e fanyehilweng ya bokaalo ba sekoloto sa PAYE ka dikotwana tse tshelletseng tse lekanang. Dikotwana tsena di tlameha ho leshwa ka mokgwa o latelang:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phato 2020 - tefo e lokela ho leshwa pele kapa ka la 7 Loetse 2020; • Loetse 2020 - tefo e lokela ho leshwa pele kapa ka la 7 Mphalane 2020; • Mphalane 2020 - tefo e lokela ho leshwa pele kapa ka la 6 Pudungwana 2020 (letsatsi la ho qetela la kgwebo pele ho la 7); • Pudungwana 2020 - tefo e lokela ho leshwa pele kapa ka la 7 Tshitwe 2020; • Tshitwe 2020 - tefo e lokela ho leshwa pele kapa ka la 7 Pherekong 2021; • Pherekong 2020 - tefo e lokela ho leshwa pele kapa ka la 5 Hlakola 2021; <p>Ebang Mongamosebetsi a hloleha ho etsa tefo ka dikotwana, ho tla ba le kotlo le tswala bakeng sa kgwedi eo tefo ena e sa etsahalang ka yona.</p> <p>Hodima moo, Mopresidente o ile a tsebisa ka kgefu ya ditefo tsa SDL bakeng sa dinako tsa lekgetho tsa Motsheanong ho isa ho Phato. Sena se bolela hore ho tloha ka nako ya lekgetho ya Motsheanong 2020, e felang pele ho la kapa ka la 7 Phuptjane, beng ba mesebetsi ba ingodiseditseng SDL, ha ba hloke ho tsebahatsa sekoloto sefe kapa sefe sa SDL dikgutlisong tsa EMP201 le ho etsa ditefo tsa nako ena.</p>
2	<p>P: Ke beng ba bafe ba mesebetsi ba monyetleng wa Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE? K: Ho ba monyetleng wa Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE, beng ba mesebetsi, ho sa akaretswa Mmuso kapa mafapha a Bomasepala, ba tlameha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hore ebe: <ul style="list-style-type: none"> ○ Batho ka bomong; ○ Bolekane; ○ Therasete; kapa ○ Khampani/Koporasi e Kwetsweng/Shareblock/Boikopanyi. • Ho ba le lekeno kaofela la R100 million kapa le ka tlase ho sena nakong ya selemo sa hlahlobo se fellang ka la kapa ka mora la 1 Mmesa 2020, empa pele ho la 1 Mmesa 2021; LE <ul style="list-style-type: none"> ○ Lekenoleo kaofela ha lona ha le a tlameha ho akaretsa lekeno le fetang 10% le tswang ho tswala, di-dividente tsa lehae le tsa matjhabeng, rente e tswang ho hirisweng ha moaho/thepe e tsepameng mmoho le moputso o fumanweng ho tswa ho mongamosebetsi; KAPA ○ Ebang e le kgwebo e nnyane-nnyane e monyetleng wa ho arabela dithoko tse behilweng Sejuleng ya Botshelela. Hlokomela: Ho fumana dintlha tse fetang mona sheba Turnover Tax webpage. • E lokela hore e be e ikobela tefo ya lekgetho ka botlalo, sena se boela hore: <ul style="list-style-type: none"> ○ O ingodiseditse makgetho ohle a hlokehang; ○ Ha e na dikgutliso tse morao tsa makgetho afe kapa afe ao e ingodiseditseng ona; ○ Ha e na dikoloto dife kapa dife tse morao tsa makgetho afe kapa afe ao e ingodiseditseng ona; ○ E lokela hore e be e ingodiseditse PAYE ho tloha ka la 1 Tlhakubele 2020.

<p>3</p>	<p>P: Ho bolelwa eng ka boikobelo ba tefo ya lekgetho? K: Boikobelo ba tefo ya lekgetho bo bolela hore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • O ingodiseditse makgetho ohle a hlokehang; • Ha o na dikgutliso tse morao tsa makgetho afe kapa afe ao e ingodiseditseng ona; • Ha o na dikgutliso tse morao tsa makgetho afe kapa afe ao e ingodiseditseng ona; ntle le <ul style="list-style-type: none"> ○ Tlhophiso ya ho lefa ka dikotwana; ○ Tjhebisano le tumellano mabapi le sekoloto sa lekgetho; ○ Tefo ya lekgetho e emetse ngongoreho kapa boipiletso ○ Sekoloto sa lekgetho sa R100 kapa tjelele e ka tlase ho mona kapa bokaalo bofe kapa bofe bo bong bo ka tsebahatswang ke Khomeshenara ya SARS.
<p>4</p>	<p>P: Ebe nka lekola jwang hore na ke feela ke ikobela tefo ya lekgetho kapa tjhe? K: Ho fumana hore na o feela o ikobela tefo ya lekgetho kapa tjhe, o ka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsa kopo ya Setlankana sa Akhaonto sa moraora tjena bakeng sa makgetho ao o ingodiseditseng ona ho tiisa hore na o na le dikgutliso kapa dikoloto dife kapa dife tse morao; • Boha leqephe la hao la MCP ho eFiling; • Letsetsa SARS Contact Centre mme o kope maemo a hao a boikobelo ba tefo ya lekgetho.
<p>5</p>	<p>P: Ebe nka etsa tseko ya Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE ka dinako dife? K: Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE e fumaneha nakong ya dikgwedi tse nne ho tloha ka la 1 Tlhakubele 2020 ho fihlela ka la 31 Hlakola 2020. Phanyeho ya pele e ka tsekwa kgutlisong ya hao ya EMP201 ya Mmesa 2020.</p>
<p>6</p>	<p>P: Ebe nka etsa tseko ya bokae ya Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE? K: Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE ke tefo ya 65% ya sekoloto kaofela ha sona mmoho le phanyeho ya 35% ya paloyohle ya sekoloto sa PAYE sa kgwedi.</p> <p>Hlokomela: Phanyeho ya 35% e sebetsa feela hodima sekoloto sa PAYE se tsebahaditsweng kgutlisong ya sethatho ya EMP201 e nyehetsweng SARS. Keketseho efe kapa efe ya sekoloto sa PAYE ka tsela ya kopo ya tokiso e keke ya ananelwa ha ho sebetswa palo ya phanyeho ena ya 35%.</p>
<p>7</p>	<p>P: Ebe nka etsa tseko ya Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE jwang? K: O ka etsa tseko ya Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE kgutlisong ya EMP201 eo o fanang ka yona kgwedi ka nngwe. Ho etsa tseko ya Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE, o tlameha ho latela mehato e latelang:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tlatsa EMP201 jwalo ka tlwaelo mmoho le Sekoloto se felletseng sa PAYE Hlokomela: Foromo e tla sebetsa palo ya PAYE e lokelang ho leshwa ka 100%. Ha o kgone ho fetola boleng bona; • Fumana bokaalo ba nnete bo lokelang ho leshwa ka tsela e latelang: <ul style="list-style-type: none"> ○ Nehelana ka EMP201 ho SARS. SARS e tla ntsha setlankana sa akhaonto, sona se tla hlalisa tseko ya Kimollo ya Lekgetho (bokaalo bo fanyehilweng) ya COVID-19 mmoho le paloyohle ya bokaalo bo lokelang ho leshwa bakeng sa nako eo, ho wena; KAPA ○ Sebetsa Paloyohle ya Bokaalo bo lokelang ho leshwa (65% ya Sekoloto sa PAYE) mmoho le SDL e lokelang ho leshwa mmoho le UIF e lokelang ho leshwa; Hlokomela: Ebang tefo ya hao e le morao, o tla lahlehelwa ke molemo wa Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE mme SARS e tla fana ka kotlo le tswala hodima Paloyohle ya bokaalo bo lokelang ho leshwa. <p>Hlokomela: Lekola setlankana sa hao sa akhaonto dihoreng tse 48 ka mora hore o fane ka EMP201 ho netefatsa hore SARS ha ya hlakola nyehlisetso eo o lokelang ho e fumana ka lebaka la ho se ikobele tefo ya lekgetho.</p> <p>Ka kopo hlokomela hore ha ho bokaalo bo tlang ho hlahella bo bontshang Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE foromong ya EMP201. O lokela hore o bohe setlankana sa hao sa akhaonto ho bona hore na akhaonto ya hao e amehile jwang.</p> <p>Mohlala:</p>

PAYE Liability	35% Tax Relief	PAYE payable	SDL Liability	UIF Liability	Total Payable amount
5 000	1 750	3 250	0	100	3 350
20 000	7 000	13 000	0	400	13 400
54 000	18 900	35 100	0	1 080	36 720

8 P: Ebe nka etsa tseko ya Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE ebang ke etsa tseko ya ETI?
K: E, beng ba mesebetsi kaofela ha bona ba ka etsa tseko ya Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE ho sa natswe hore ba etsa tseko ya ETI kapa tjhe.

Ebang o etsa tseko ya ETI, o tlameha ho latela mehato e latelang:

- Tlatsa Sekoloto sa PAYE ka botlalo
Hlokomela: Foromo e tla sebetsa palo ya PAYE e lokelang ho leshwa ka 100%. Ha o kgone ho fetola boleng bona;
- Tlatsa ETI e sebeditsweng palo;
- Sebetsa palo ya 65% ya Sekoloto sa PAYE;
- Etsa hore ETI e Sebeditsweng e be ka tlase ho ya palo e Sebeditsweng ya ETI ya 65% ya Sekoloto sa PAYE;
- Sebetsa Paloyohle ya Bokaalo bo lokelang ho leshwa (65% ya Sekoloto sa PAYE) mmoho le SDL e lokelang ho leshwa mmoho le UIF e lokelang ho leshwa; Hlokomela: Ebang tefo ya hao e le morao, o tla lahlehelwa ke molemo wa Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE mme SARS e tla fana ka kotlo le tswala hodima Paloyohle ya bokaalo bo lokelang ho leshwa.
Hlokomela: Lekola setlankana sa hao sa akhaonto dihoreng tse 48 ka mora hore o fane ka EMP201 ho netefatsa hore SARS ha ya hlakola nyehlisetso eo o lokelang ho e fumana ka lebaka la ho se ikobe tefo ya lekgetho.

Ka kopo hlokomela hore ha ho bokaalo bo tlang ho hlahella bo bontshang Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE foromong ya EMP201. O lokela hore o bohe setlankana sa hao sa akhaonto ho bona hore na akhaonto ya hao e amehile jwang.

Mohlala:

PAYE Liability	ETI Calculated	65% of PAYE liability	ETI Utilised	PAYE Payable	SDL Liability	UIF Liability	Total Payable amount
15 000	12 000	9 750	9 750	0	0	300	300
20 000	18 000	13 000	13 000	0	0	400	400
54 000	20 000	35 100	20 000	15 100	0	1 080	16 180

9 P: Ebe na ke tlameha ho etsa tseko ya Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE na?
K: Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 ke boikgethelo bo fuwang Beng ba Mesebetsi ba hlokanang thuso ho fana ka botsitso ba ditjhelete ho basebetsi ba bona ka nako ena ya thibelo ya COVID-19. Ebang o etsa qeto ya ho se sebedise boikgethelo bona, o tlameha hore o tlatse EMP201 ya hao ho ya ka tlwaelo mme o etse tefo e felletseng ho SARS ka nako e behilweng. Ebang o etsa tefo e morao ho nka, SARS e tla fana ka kotlo le tswala hodima bokaalo ka botlalo bo kolotuwang.

10 P: Ebe ke tla tseba jwang hore ke lokela ho lefa bokaale bakeng sa PAYE e fanyehilweng?
K: Ka mora la 7 Phato, SARS e tla sebetsa palo ya ditefo tse tshelala tse lekanang tsa paloyohle ya bokaalo bo fanyehilweng mme e kenye sena ka hara Setlankana sa kgwedi ka nngwe sa Akhaonto, seo o ka se kopang ho tloha ka la 15 Phato.

11 P: Ebe ke tlameha ho lefa bokaalo bo fanyehilweng ba PAYE neng?
K: Dikotwana tsena di tlameha ho leshwa ka mokgwa o latelang:

- Phato 2020 - tefo e lokela ho leshwa pele kapa ka la 7 Loetse 2020;
- Loetse 2020 - tefo e lokela ho leshwa pele kapa ka la 7 Mphalane 2020;
- Mphalane 2020 - tefo e lokela ho leshwa pele kapa ka la 6 Pudungwana 2020 (letsatsi la ho qetela la kgwebo pele ho la 7);
- Pudungwana 2020 - tefo e lokela ho leshwa pele kapa ka la 7 Tshitwe 2020;

	<ul style="list-style-type: none"> • Tshitwe 2020 - tefo e lokela ho leshwa pele kapa ka la 7 Pherekong 2021; • Pherekong 2020 - tefo e lokela ho leshwa pele kapa ka la 5 Hlakola 2021. <p>Ebang o hloleha (o lefa tjelele e haellang kapa o sa lefe hohang) ho etsa tefo ka dikotwana, ho tla ba le kotlo le tswala bakeng sa kgwedi eo tefo ena e sa etsahalang ka yona.</p>
12	<p>P: Ebe Kgefu ya Tefo ya SDL ke eng?</p> <p>K: Ho tloha ka kgwedi ya Motsheanong 2020, e felang ka la kapa pele ho la 7 Phuptjane, beng ba mesebetsi ba ingodiseditseng SDL ha ba hloke ho tsebahatsa le ho lefa SDL ho SARS. Kgefu ena ya tefo sebetsa nako ya dikgwedi tse nne ho tloha ka la 1 Motsheanong ho fihlela ka la 31 Phato 2020.</p>
13	<p>P: Ebe nka ba monyetleng wa tefo ya Kgefu ya Tefo ya SDL jwang?</p> <p>K: Beng ba mesebetsi bohle ba ingodiseditseng SDL ba monyetleng wa Kgefu ya Tefo ya SDL hanghang.</p>
14	<p>P: Ebe nka tseka Kgefu ya Tefo ya SDL jwang?</p> <p>K: Kgefu ya Tefo ya SDL e tla iketsahalla ka boyona. Bokaalo ba ha ho letho (zero) ba Sekoloto sa SDL bo tla hlahella ka hara kgutliso ya EMP201 nakong ya dikgwedi tse nne ho tloha ka Motsheanong ho isa ho Phato 2020.</p>
15	<p>P: Ebe Kimollo e teng ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa ETI ke efe?</p> <p>K: Ka la 23 Tlhakubele 2020 Mopresidente Ramaphosa o tsebisitse mehato ya ho thusa beng ba mesebetsi ho fana ka botsitso ba tsa ditjelele ho basebetsi ba bona ba fumanang moputso o sa feteng R6500 ka kgwedi. Mehato ena e akaretsa nako e ekeditsweng bakeng sa basebetsi ba monyetleng wa ETI, le bokaalo ba tlatsetso ba ho fihla ho R750, mmoho le pusetso ya kgwedi ka nngwe ya tefo ya ETI e tsekilweng e o mohlomong e fetileng tekanyo.</p>
16	<p>P: Ke beng bafe ba mesebetsi ba monyetleng wa Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa ETI?</p> <p>K: Ebang o le mongamosebetsi ya monyetleng wa ETI mme o ikobela tefo ya lekgetho ka botlalo, o monyetleng wa Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa ETI. Ho fumana hore na o feela o le mongamosebetsi ya welang mokgahlelong ona, kakopo etela ETI webpage._</p>
17	<p>P: Ho bolelwa eng ka boikobelo ba tefo ya lekgetho?</p> <p>K: Boikobelo ba tefo ya lekgetho bo bolela hore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • O ingodiseditse makgetho ohle a hlokehang; • Ha o na dikgutliso tse morao tsa makgetho afe kapa afe ao e ingodiseditseng ona; • Ha o na dikgutliso tse morao tsa makgetho afe kapa afe ao e ingodiseditseng ona; ntle le <ul style="list-style-type: none"> ○ Tlhophiso ya ho lefa ka dikotwana; ○ Tjhebisano le tumellano mabapi le sekoloto sa lekgetho; ○ Tefo ya lekgetho e emetse ngongoreho kapa boipiletso ○ Sekoloto sa lekgetho sa R100 kapa tjelele e ka tlase ho mona kapa bokaalo bofe kapa bofe bo bong bo ka tsebahatswang ke Khomeshenara ya SARS.
18	<p>P: Ebe nka lekola jwang hore na ke feela ke ikobela tefo ya lekgetho kapa tjhe?</p> <p>K: Ho fumana hore na o feela o ikobela tefo ya lekgetho kapa tjhe, o ka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsa kopo ya Setlankana sa Akhaonto sa moraora tjena bakeng sa makgetho ao o ingodiseditseng ona ho tiisa hore na o na le dikgutliso kapa dikoloto dife kapa dife tse morao; • Boha leqephe la hao la MCP ho eFiling; • Letsetsa SARS Contact Centre mme o kope maemo a hao a boikobelo ba tefo ya lekgetho.
19	<p>P: Ebe nka etsa tseko ya ETI ya tlatsetso ya dinako dife?</p> <p>K: Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa ETI e fumaneha nakong ya dikgwedi tse nne ho tloha ka Mmesa 2020 ho fihlela ka Phupu 2020. ETI ya pele e atolositsweng e ka tsekwana ho EMP201 ya hao ya Mmesa 2020.</p>

20	<p>P: Ebe nka etsa tseko ya ETI ya tlatsetso ya bokae? K: Ho ka etswa tseko ya bokaalo ba tlatsetso ba ho fihla ho R750 bakeng sa mosebetsi ka mong ya monyetleng wa sena.</p>																														
21	<p>P: Ebe nka etsa tseko ya ETI ya tlatsetso bakeng sa basebetsi bafe? K: O ka etsa tseko bakeng sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basebetsi bao ha jwale ba leng monyetleng wa ETI; • Basebetsi bao o seng o sebedisitse ditseko tsa bona kaofela tsa ETI ho latela melao e teng ya nako e amehang ya saekele ya dikgwedi tse 24, ha feela e le hore mosebetsi o pakeng tsa dilemo tse 18 le tse 29 (kaofela) mme o ntse o mo hirile; • Basebetsi ba pakeng tsa dilemo tse 30 le 65 (kaofela), ha feela e le hore ba ikamahanya le mekgahlelo ya meputso mmoho le metjha e meng e monyetleng wa sena. 																														
22	<p>P: Ke sebetsa palo ya ETI ya tlatsetso jwang? K: ETI ya tlatsetso e sebetswa palo tjena:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basebetsi ba saekeleng ya pele ya monyetla wa ETI: <table border="1" data-bbox="349 853 1402 1290"> <thead> <tr> <th>Moputso wa kgwedi ka nngwe</th> <th>Tshebetso</th> <th>Tshebetso ya palo ya bokaa ba ETI ya kgwedi ka nngwe</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>R0 – R1999</td> <td>(50% x moputso wa kgwedi ka nngwe) + R750</td> <td>R750 – R1749.50</td> </tr> <tr> <td>R2000 - R4499</td> <td>E tsepameng ho R1750</td> <td>R1750</td> </tr> <tr> <td>R4500 – R6499</td> <td>Formula: $X = A - (B \times (C - D))$ X = bokaalo bo sebeditsweng palo ba kgwedi ka nngwe A = R1750 B = 0,875 C = Moputso wa kgwedi ka nngwe D = R4500</td> <td>R 1750 – 0.875</td> </tr> <tr> <td>R6500 le ho feta</td> <td>Nil</td> <td>R0.00</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> • Basebetsi ba saekeleng ya bobedi ya monyetla wa ETI: <table border="1" data-bbox="349 1462 1402 1899"> <thead> <tr> <th>Moputso wa kgwedi ka nngwe</th> <th>Tshebetso</th> <th>Tshebetso ya palo ya bokaa ba ETI ya kgwedi ka nngwe</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>R0 – R1999</td> <td>(25% x moputso wa kgwedi ka nngwe) + R750</td> <td>R 750 – R1249.75</td> </tr> <tr> <td>R2000 - R4499</td> <td>E tsepameng ho R 1250</td> <td>R1250</td> </tr> <tr> <td>R4500 – R6499</td> <td>Formula: $X = A - (B \times (C - D))$ X = bokaalo bo sebeditsweng palo ba kgwedi ka nngwe A = R1250 B = 0,625 C = Moputso wa kgwedi ka nngwe D = R4500</td> <td>R1250 – 0.625</td> </tr> <tr> <td>R6500 le ho feta</td> <td>Nil</td> <td>R0.00</td> </tr> </tbody> </table>	Moputso wa kgwedi ka nngwe	Tshebetso	Tshebetso ya palo ya bokaa ba ETI ya kgwedi ka nngwe	R0 – R1999	(50% x moputso wa kgwedi ka nngwe) + R750	R750 – R1749.50	R2000 - R4499	E tsepameng ho R1750	R1750	R4500 – R6499	Formula: $X = A - (B \times (C - D))$ X = bokaalo bo sebeditsweng palo ba kgwedi ka nngwe A = R1750 B = 0,875 C = Moputso wa kgwedi ka nngwe D = R4500	R 1750 – 0.875	R6500 le ho feta	Nil	R0.00	Moputso wa kgwedi ka nngwe	Tshebetso	Tshebetso ya palo ya bokaa ba ETI ya kgwedi ka nngwe	R0 – R1999	(25% x moputso wa kgwedi ka nngwe) + R750	R 750 – R1249.75	R2000 - R4499	E tsepameng ho R 1250	R1250	R4500 – R6499	Formula: $X = A - (B \times (C - D))$ X = bokaalo bo sebeditsweng palo ba kgwedi ka nngwe A = R1250 B = 0,625 C = Moputso wa kgwedi ka nngwe D = R4500	R1250 – 0.625	R6500 le ho feta	Nil	R0.00
Moputso wa kgwedi ka nngwe	Tshebetso	Tshebetso ya palo ya bokaa ba ETI ya kgwedi ka nngwe																													
R0 – R1999	(50% x moputso wa kgwedi ka nngwe) + R750	R750 – R1749.50																													
R2000 - R4499	E tsepameng ho R1750	R1750																													
R4500 – R6499	Formula: $X = A - (B \times (C - D))$ X = bokaalo bo sebeditsweng palo ba kgwedi ka nngwe A = R1750 B = 0,875 C = Moputso wa kgwedi ka nngwe D = R4500	R 1750 – 0.875																													
R6500 le ho feta	Nil	R0.00																													
Moputso wa kgwedi ka nngwe	Tshebetso	Tshebetso ya palo ya bokaa ba ETI ya kgwedi ka nngwe																													
R0 – R1999	(25% x moputso wa kgwedi ka nngwe) + R750	R 750 – R1249.75																													
R2000 - R4499	E tsepameng ho R 1250	R1250																													
R4500 – R6499	Formula: $X = A - (B \times (C - D))$ X = bokaalo bo sebeditsweng palo ba kgwedi ka nngwe A = R1250 B = 0,625 C = Moputso wa kgwedi ka nngwe D = R4500	R1250 – 0.625																													
R6500 le ho feta	Nil	R0.00																													

- Basebetsi bao o seng o sebedititse ditseko tsa bona tsa ETI ho latela melao e teng ya nako e amehang ya saekele ya dikgwedi tse 24, ha feela e le hore mosebetsi o pakeng tsa dilemo tse 18 le tse 29 (kaofela) mme o ntse o mo hirile le;
- Basebetsi ba pakeng tsa dilemo tse 30 le 65 (kaofela), ha feela e le hore ba ikamahanya le mekgahlelo ya meputso mmoho le metjha e meng e monyetleng wa sena, o ka etsa tseko ya:

Moputso wa kgwedi ka nngwe	Tshebetso	Tshebetso ya palo ya bokaalo ba ETI ya kgwedi ka nngwe
R0 - R4499	E tsepameng ho R 750	R 750
R4500 – R6499	Formula: $X = A - (B \times (C - D))$ X = bokaalo bo sebeditsweng palo ba kgwedi ka nngwe A = R750 B = 0,375 C = Moputso wa kgwedi ka nngwe D = R4500	R750 – 0.375
R6500 le ho feta	Nil	R0.00

Mohlala: Mongamosebetsi o na le basebetsi ba bararo. Mongamosebetsi o etsa tseko ya ETI bakeng sa mosebetsi wa A, mongamosebetsi o se a qetile ditseko tsa ETI bakeng sa mosebetsi ya dilemo tse 27 e leng wa B dilemo tse pedi tse fetileng mme Mosebetsi wa C o dilemo tse 34. Basebetsi bana ka bomong ba bona ba fumana moputso wa R4 500 ka kgwedi. Mongamosebetsi o tla kgona ho sala ka R3 250 ka kgwedi.

	Remuneration	ETI	Additional ETI	Total
Employee A	4500	1000	750	1750
Employee B	4500	0	750	750
Employee C	4500	0	750	750
Total	13500	1000	2250	3250

23

P: Ke etsa tseko ya ETI ya tlatsetso jwang?

K: ETI ya tlatsetso e tlameha ho tsekwa kgwedi ka nngwe ho EMP201 ka tsela e latelang:

- Sebetsa palo ya ETI ho latela melao ya moraorao tjena (sheba Potso e reng “Ke sebetsa palo ya ETI ya tlatsetso jwang?”);
- Tlatsa palo ya ETI e sebeditsweng palo bakeng sa basebetsi bohle ba monyetleng wa sena ho EMP201.

Mohlala:

Mohlala: Mongamosebetsi o na le basebetsi ba bararo. Mongamosebetsi o etsa tseko ya ETI bakeng sa mosebetsi wa A, mongamosebetsi o se a qetile ditseko tsa ETI bakeng sa mosebetsi ya dilemo tse 27 e leng wa B dilemo tse pedi tse fetileng mme Mosebetsi wa C o dilemo tse 34. Basebetsi bana ka bomong ba bona ba fumana moputso wa R4 500 ka kgwedi. Mongamosebetsi o tla kgona ho sala ka R3 250 ka kgwedi. Bokaalo bona bo tlameha ho tlatswa ka hara sekge o sa ETI e sebeditsweng palo ho EMP201.

	ETI	Additional ETI	Total
Employee A	1000	750	1750
Employee B	0	750	750
Employee C	0	750	750
Total	1000	2250	3250

24

P: Ebe ke tla ba monyetleng wa Pusetso ya ETI jwang?

K: ETI e kgona ho tloswa feela ho PAYE e lokelang ho leshwa ya boholo ba ho fihla ho ka

mohlomomong Sekoloto sa PAYE kapa ETI e sebeditsweng palo bakeng sa kgwedi. Ebang sekoloto sa ETI se le ka tlase ho ETI e sebeditsweng palo, tjehelete e setseng (ETI e nketsweng pele) e tla leshwa e le pusetso, ha feela e le hore o ikobela tefo ya lekgetho. ETI e kgona ho fokotswa feela ho PAYE e lokelang ho leshwa ya boholo ba ho fihla ho ka mohlomomong Sekoloto sa PAYE kapa ETI e sebeditsweng palo bakeng sa kgwedi. Ebang sekoloto sa ETI se le ka tlase ho ETI e sebeditsweng palo, tjehelete e setseng (ETI e nketsweng pele) e tla leshwa e le pusetso, ha feela e le hore o ikobela tefo ya lekgetho.

Mohlala:

PAYE Liability	ETI Calculated	ETI Utilised	ETI Carried Forward	PAYE Payable	SDL Liability	UIF Liability	Total Payal amou
15 000	20 000	15 000	5 000	0	150	300	450*
20 000	18 000	18 000	0	2 000	200	400	2 600
36 500	40 000	36 500	3 500	0	365	730	1 095
54 000	20 000	20 000	0	34 000	540	1 080	35 62

* Ke feela SDL le UIF e lokelang ho leshwa hobane sekoloto sa PAYE se ntshuwa ho kgothaletsa ya ETI.

25

P: Ebe pusetso ya ka ya ETI e tla leshwa neng?

K: Ka nako ya Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19, pusetso ya ETI e tla leshwa nakong ya matsatsi a 10 days ka mora hore EMP201 ya hao e sebetswe ka katleho, ha feela e le hore o ikobela tefo ya lekgetho le hore a wa kgethelwa oditi mme SARS e na le dintlha tsa hao tse nepahetseng tsa banka.

Hlokomela: Ebang o sa ikobele tefo ya lekgetho nakong ya kgwedi, khrediti ya ETI e tla nkelwa pele ho ya kgwedeng e latelang. Hang feela ha o se o ikobela tefo ya lekgetho, o tla boela o fumana khrediti ena hape.

26

P: Na ETI ya tlatsetso e ka akaretswa ka hara setifikeiti sa IRP5/IT3(a)?

K: ETI yohle ya tlatsetso e tlameha ho akaretswa ka hara ditifikeiti tsa IRP5. Boikgethelo ba saekele ya tlatsetso ya ba monyetleng e tlameha ho sebediswa ke basebetsi bao ka tlwaelo ba seng monyetleng wa ETI ka mohlomong ka lebaka la dilemo, kapa la lebaka la hore o se o entse tseko ya ETI ya dikgwedi tse dumelletsweng tse 24. Bakeng sa basebetsi bao ka tlwaelo ba leng monyetleng wa ETI, sebedisa boikgethelo bo latelang.

Mohlala:

Mohlala: Mongamosebetsi o na le basebetsi ba bararo. Mongamosebetsi o etsa tseko ya ETI bakeng sa mosebetsi wa A, mongamosebetsi o se a qetile ditseko tsa ETI bakeng sa mosebetsi ya dilemo tse 27 e leng wa B dilemo tse pedi tse fetileng mme Mosebetsi wa C o dilemo tse 34. Basebetsi bana ka bomong ba bona ba fumana moputso wa R4 500 ka kgwedi. Mongamosebetsi o tla kgona ho sala ka R2 500 ka kgwedi.

	Qualifying Cycle	Remuneration	Calculated ETI
Employee A	1	4500	1750
Employee B	3	4500	750
Employee C	3	4500	750

27

P: Ebe na nka kenyeletsa ditefo tse tswang ho UIF TERS jwalo ka karolo ya moputso ha ke sebetsa palo ya ETI?

K: Ditefo tse tswang ho UIF TERS ka kotloloho ho ya ho mongamosebetsi, eo ka mora moo a lefang basebetsi ha di angwe mme ebile ha se karolo ya moputso. Ditefo tsena di tlameha ho behelwa ka thoko ha ho tluwa ho tsa tshebetso ya ETI.

Mohlala: Mosebetsi o kgola R5000, empa ka lebaka la qomatsi ya COVID-19 mongamosebetsi o mo lefa R2000 feela mme UIF TERS e lefa R3000. Bakeng sa ETI, moputso ke R2000 feela

Sena se tshehetswa ke diqotso tsena tse latelang ho tswa ho Molao wa Lekgetho la Lekeno:

- Ditefo tse fumanweng ho tswa ho UIF ha di amehe, sena ke ho latela dintlha tsa s10(1)(mB) tsa Molao wa Lekgetho la Lekeno;

	<ul style="list-style-type: none"> • Mona tlhaloso ya 'moputso' e bolela bokaalo bofe kapa bofe ba lekeno (serapa sa 1 sa Sejule ya Bone); mme • Mona tlhaloso ya 'lekeno' e bolela bokaalo bo setseng ho tswa ho palo kaofela ya lekeno ka mora ho hula bokaalo bofe kapa bofe bo sa ameheng(karolo ya 1 (1) ya Molao wa Lekgetho la Lekenno).
28	<p>P: Na ebe ditefo tse fumanweng mekgatlong e thusang mabapi le qomatsi ya COVID-19 ke meputso na?</p> <p>K: Ha mongamosebetsi a etsa kopo e atlehileng letloleng la COVID-19 ho imollwa qomatsing ena, ho ba le tumellano ya kadimo pakeng tsa mongamosebetsi enwa le letlole lena. Moo thuso ya tjehelete e fuweng mongamosebetsi e leng ya ho leshwa ha meputso ka ho qolleha, mongamosebetsi o tlameha ho tlatsa dintlha tsa mosebetsi ka mong ya amehileng mme letlole lona le tla lefa basebetsi bao moputso oo ka kotloloho. Sena ke ho netefatsa hore mongamosebetsi ha a sebedise matlole ana bakeng sa ho hong hosele. Ditefo tsena di dula di le sebopheong sa moputso ka ha letlole le mpa le lefa moputso wa mosebetsi boemong ba mongamosebetsi. Ka kopo hlokomela hore bokaalo bona bo itshetlehile hodima dipheho tsa UIF.</p>
29	<p>P: Na ebe ditefo tse fumanweng mekgatlong e thusang mabapi le qomatsi ya COVID-19 di ama dikgulo tsa PAYE jwang?</p> <p>K: Ditefo tse fumanweng mekgatlong e thusang mabapi le qomatsi ya COVID-19 ha di angwe ke tefo ya PAYE, feela sena se angwa ke lekgetho la tlwaelo (ebang di le ka hodimo ho moedi) la hlahlobo ha mosebetsi a fana ka kgutliso ya hae ya lekgetho la lekeno (ITR12). Kahoo, karolwana eo mongamosebetsi a e fumaneng, e tlameha ho tsebahatswa setifikeiting sa IRP5/IT3(a) jwalo ka tefo / alawense ya Letlole la Qomatsi ya COVID-19 Karolo ya18A (khoutu ya mohlodi 3724)</p>
30	<p>P: Ebe na nka kenyeletsa ditefo tse fumanweng mekgatlong e thusang mabapi le qomatsi ya COVID-19 ha ke sebetsa palo ya ETI?</p> <p>K: E, ditefo tse fumanweng mekgatlong e thusang mabapi le qomatsi ya COVID-19 di dula di le sebopheong sa moputso ka ha letlole le mpa le lefa moputso wa mosebetsi boemong ba mongamosebetsi. Mohlala: Mosebetsi o kgola R5000, empa ka lebaka la qomatsi ya COVID-19 mongamosebetsi o mo lefa R2000 feela mme letlole lona le lefe R3000. Bakeng sa ETI, moputso ke R5000.</p>
31	<p>P: Q: Ke fane ka EMP201 ya ka, empa ke entse tefo e morao ho nako bakeng sa PAYE ya 65%. Ke hobaneg ha dikotlo di le hodima bokaalo kaofela ba PAYE?</p> <p>Ebang tefo ya hao e le morao, o tla lahlehelwa ke molemo wa Kimollo ya Lekgetho ya COVID-19 bakeng sa PAYE, SARS e fane ka kotlo le tswala hodima bokaalo kaofela. O ka etsa kopo ya phanyeho le/kapa ya hore ho se be le kotlo. Hore na o latela motjha ofe, tobetsa mona.</p>
32	<p>P: Ke fane ka EMP201 ya ka mme ka lefa PAYE ya 65%, empa 35% ya kimollo ha e hlahelle setlankaneng sa ka sa akhaonto.</p> <p>K: Ebang kimollo ya 35% e sa hlahelle ka hara setlankana sa hao sa akhaonto, ho na le dipheho tse itseng tsa ho ba molemong wa sena tse sokang di arabelwa. O tlameha ho netefatsa hore o ikamahanya le dipheho tsohle tsa molemong wa sena, sena se akaretsa ho etsa ha tefo ya jwale ka nako pele o fana ka kgutliso ya EMP201. Ebang o ikamahanya le dipheho tsohle tsa ho ba molemong wa sena, o ka etsa kopo ya phanyeho. Hore na o latela motjha ofe, tobetsa mona.</p>
33	<p>P: ka lebaka la nako ena ya thibelo, mongamosebetsi wa ka le nna re dumellane hore ho fokotswe moputso wa ka bakeng sa dikgwedi tse latelang tse 6. Ebe ditlamorao tsa lekgetho ke dife?</p> <p>K: Ha feela e le hore mosebetsi ntle le pehelo ya mabaka o lahlehetswe ke karolo ya moputso wa hae (mme a sa e behella moraonyana tokelo ya ho o fumana hape hamoraonyana) seo se bolela hore ke feela karolo e fokoditsweng ya moputso e tlang ho hulelwa lekgetho la mosebetsi. Moputso ona o seng o le siyo ha o hlomele mosebetsi mme ha o angwe ke lekgetho. UIF le ka mohlomong le dikabelo tsa letlole la peho ya meja fatshe di tla lokela hore di sebetswe palo ho latela moputso ona o fokoditsweng.</p>